

ФАЗОВІ РІВНОВАГИ У ПОТРІЙНІЙ СИСТЕМІ Ce–Cu–C

Гембара М. В., Бабіжецький В. С., Котур Б. Я.

Львівський національний університет імені Івана Франка, кафедра неорганічної хімії,
вул. Кирила і Мефодія, 6, 79005 Львів, Україна
hembaramukola@gmail.com

Потрійні системи $R-T-C$ (R = рідкісноземельний метал, T = $3d$ -метал) привертають інтерес, оскільки в них утворюються тернарні сполуки з цікавими фізичними властивостями. Особливий інтерес становлять системи з Церієм, який може проявляти у сполуках проміжну валентність.

Методами рентгенофазового, рентгеноструктурного (РСА), мікроструктурного аналізів та енергодисперсійної рентгенівської спектроскопії вивчено фазові рівноваги у системі Ce–Cu–C при 600 °C та 400 °C і побудовано ізотермічні перерізи діаграми стану в концентраційному інтервалі 0–40,0 ат. % Ce та 40,0–100 ат. % Ce, відповідно (Рис). Фотографії мікрошліфів окремих сплавів представлені на Рис. (а, б). Підтверджено існування двох бінарних карбідів – α -CeC₂ та Ce₂C₃ у подвійній системі Ce–C та п'ятих бінарних сполук – CeCu₆, CeCu₅, CeCu₄, CeCu₂ та CeCu у подвійній системі Ce–Cu. При досліджених температурах розчинність третього компонента у бінарних сполуках систем Ce–Cu та Ce–C у потрійній системі практично відсутня. Про це свідчить незмінність параметрів комірок бінарних сполук у досліджених потрійних сплавах. У подвійній системі Cu–C бінарні сполуки не виявлені, а взаємна розчинність компонентів практично відсутня. Тернарні сполуки при досліджених температурах та концентраційних інтервалах у потрійній системі відсутні.

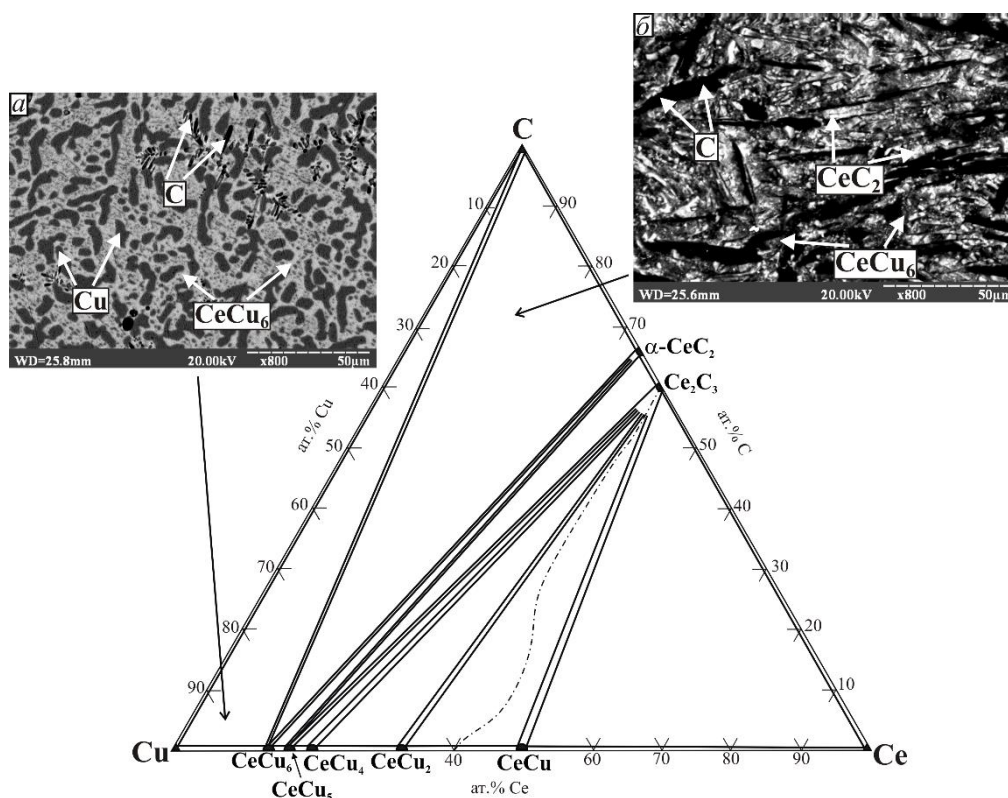

Рис. Ізотермічні перерізи діаграми стану системи Ce–Cu–C при 600 °C та 400 °C в концентраційних інтервалах 0–40,0 ат. % Ce та 40,0–100 ат. % Ce, відповідно.

Фотографії мікрошліфів: а – Ce₅Cu₉₀C₅, б – Ce₁₃Cu₁₅C₇₂